

מנין שהולכים אחרי הרוב?

1. תלמוד בבלי מסכת חולין דף י"א עמ' א'
מנא הא מילתא דאמרו רבון זיל בתר רובא מנלן דבתבי (שמות כג, ב) אחרי רבים להטות רובא דאיתא קמן כגון ט' תנויות וסנהדרין לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן רובא דליתיה קמן כגון קטן וקטנה מנלן

מהי הסברה לחלק בין רוב שנמצא לפנינו לרוב שלא נמצא לפנינו?

2. תלמוד בבלי מסכת חולין דף י"א עמ' ב'
רב אשי אמר איתא משחיטה עצמה דאמור רחמנא שחוט ואכול וליחוש שמוא במקום נקב קא שחוט אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא אמר רב אשי אמרינא לשחיטה קמיה דרב כהנא ואמרי לה רב כהנא קמיה דרב שימינא ואמור ליה ודלמא היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר דאי לא תימא הכי לרימי דחישי למיעוטא הכי נמי דלא אכיל בישרא וכי תימא הכי נמי פסח וקדשעים מאי איכא למימר אלא היכא דאפשר אפשר דלא אפשר לא אפשר הי"נ היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר:

רש"י:
היכא דאפשר - לעמוד על ביהור בודקין ולא סמכין ארובא וצריכין לבדוק בהמה מכל י"ח טרפות אי נמי כגון קטן וקטנה דאפשר לנו להמתין עד שיגדלו ונדע שאינו סריס נמתין והנך מלוה משום דלא אפשר הוא:
לרבי מאיר - דלא אזיל בתר רובא הכי נמי דלא אכל בשרא משום דשמוא במקום נקב קא שחוט:
פסח - דאמור רחמנא (שמות כג) ואכלו את הבשר ושלמים דאמר רחמנא (שם כט) ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכפרה תלויה אף באכילה מאי איכא למימר אלא דאי אכלי דסמיך ארובא היכא דלא אפשר ואפי' הכי פליג בקטן וקטנה משום דאפשר לדידן נמי היכי ליפנין מיליה...

מהו נסיונו של רב אשי ללמוד משחיטה עצמה?

כיצד הגמרא דוחה נסיון זה? האם יש מסקנה לסוגיא?

3. רש"י המשך ד"ה פסח
אלא ודאי תלמה למשה מסיני הא דסמכין ארובא אפי' היכא דאפשר אי נמי אחרי רבים להטות (שם כג) משמע בין רובא דאיתיה קמן בין רובא דליתיה קמן שנתא ומהא מילתא סמכין ולא בדקין כל י"ח טרפות ונקובת הריאה משום דשכיח בה ריעותא בדקין והיכא דאיתרמי דאפריטה ריאה ולא בדק מתאבלא דסמכין אחא ואדרב הוונא דאמר (לעיל דף ט) נשחטה בחוקת היתר עומדת ואין מפרסמין הדבר:

מהי מסקנת הסוגיא לעדת רש"י?

כיצד זה מתיישב עם תחילת הסוגיא שמחלקת בין רוב שלמינו לרוב שאינו לפנינו?

העזר במקורות הבאים

4. מיטב הארץ כלל ב'
כאשר מובאת בגמרא שאלה שאין עליה תשובה, מלמד הדבר על עומק שיש בדברים, שאין דרך לאמרו בסגנון התלמוד, ועל כן לא ניתנה תשובה לשאלה זו.

5. ספר המצוות לרמב"ם מ"ע קע"ה'
היא שצוה לנטות אחרי רבים כשתפול מחלוקת בין החכמים בדיון מדיני התורה כולה, וכן נמשך ונטה בדיון פרטי בין ראובן ושמעון דרך משל, כשתפול מחלוקת בין דיני עירם – אם שמעון הוא הייב, אם ראובן – נמשך אחר הרוב.
והוא אמרו יתעלה "אחרי רבים להטות" (שמות כג, ב) ובבבאור אמרו (חולין י"א) רובא דאורייתא.
וכבר התבאר משפטי מצוה זו ודקדוקיה ופירושיה במקומות מסתדרין.

6. זהר הרקיע לרשב"ץ נב'
והרז"ל הביא במנין המצוות, לנטות אחרי רבים, והביא הוא מאמרו רובא דאורייתא, ולולי שאמרה הרב, הייתי אומר שזהו דקדוק אחד מדקדוקי הדתים שנשפטו בדקדק, והצדק הוא ללכת אחרי הרוב, ואמרו רובא דאורייתא, כן הוא האמת, אבל לא יחייב זה היותו ממנין המצוות, שכן אמר חציצין דאורייתא, במי"ק מסוכה, וכן אמר בפרק המדיר (עב) פריעת הראש דאורייתא, ואין נכנסין במנין פרטי.

מהי קושייתו על הרמב"ם שמונה מצוות הליכה אחרי הרוב בספר המצוות?

נסה ליישב את הרמב"ם העזר במקורות הבאים

7. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יז עמ' א
אמר רב כהנא הסנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותו מייט כיון דגמירי הלנת דין למעבד ליה זותא והני תו לא חזו ליה

8. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק ד הל' ב
א"ר ינאי אילו ניתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל מפיחה מה טעם וידבר ה' אל משה אמר לפניו רבונו של עולם הודיעני היאך היא ההלכה אמר לו אחרי רבים להטות רבו המוכין זכו רבו המחוייבין חייבו כדי שתהא התורה נדרשת מייט פנים טמא ומייט פנים טהור מיניין ודגליו וכן הוא אומר אמרת ה' אמתות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מווקש שבעתים ואומר מישרים אהבוך

מה עניינה של הלכה אחרי הרוב לפי המקורות הגי'ל?
"יש ע"פ הבנה זו את הסוגיא לעיל ואת הרמב"ם
באילו נושאים נרצה שכל הדיינים יסכימו לדעה אחת? העזר במקורות הבאים

9. תוספות על תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ג עמ' ב
מוקל לה בדיני נפשות אבל בדיני ממונות לא. משום דקרא משמע בדיני נפשות דכתיב לא תהיה אחרי רבים לרעות דמישמע דבר שהוא רע לכל דהיינו דיני נפשות אבל בדיני ממונות זכות לזה וחובה לזה...

10. אגרות הראיה ד אגרת א"ר"ד
אמנם דרכי לפרש את המשנה דעדיות מ"א מ"ה. ולמה מוזכרין דברי היחיד בין המרובין הואיל ואין הלכה אלא כדברי המרובין, שאם יראה ב"ד את דברי המרובין ויסמוך עליו שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין שהקשור של שאין ב"ד יכול, קשה מאד, כמו שדייקו בזה המפרשים.
ונראין הדברים ששנו לנו חכמים בזה כלל גדול בסדרי הוראה לדורות, שאע"פ שחלוק גדול יש בין הסכמות וגזירות להוראות של דינים היוצאים מדרכי הלמוד והדרשות, כמבואר בדברי הרמב"ם בפ"ב מה' ממרים שתקנות והסכמות, ע"ז נאמר אין ב"ד יכול לבטל את דברי ב"ד חברו א"י"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין ודברים היוצאים מלמודים ודרשות וסברא. ע"ז נאמר אין לך אלא שופט שבימך,
אבל כאן חדשה לנו המשנה, שזה הדין של האפשרות להורות באופן אחר ממה שהסכים ב"ד הגדול, לא נאמר כ"א כאשר הוכרע אז הדבר ע"פ הרוב ומיעוט ועי"פ יחיד הי' נמצא שדעתו לא הסכימה ע"ז. שרק אז יוכל ב"ד יוכל אחר באיזה דור מאוחר ג"כ להכריע כדעת המיעוט או היחיד אם דעתו נוטה לכך. וע"ז נאמר אין לך אלא שופט שבימך. והכרעת הרוב שבדור הקודם, איננה יכולה להכריע את הכרעת הרוב, וק"ו את הסכמת כל הבי"ד שבדור המאוחר אע"פ שאיננו גדול מהראשון בחכמה ובמנין.

אבל אם היתה ההסכמה להוראה הזאת בב"ד הגדול ע"פ דעת כולם, אז אע"פ שהדבר בא בדרך של למוד ודרשות נקבעה הלכה זו כאילו היתה ההסכמה של תקנה, שכבר חל עליה הדין שאין בית דין יכול לבטל דברי ב"ד חבירו וא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין. וזאת היא כונת המשנה כפשוטה ולמה מוזכרים דברי היחיד בין המרובין, הואיל ואין הלכה הלכה אלא כדברי המרובין וזהו ברואי נוהג גם ברוב דיני תורה שמה שהם מוכריים דברי היחיד בין המרובין, הואיל ואין הלכה הלכה אלא כדברי דברי היחיד יסמוך עליו כשדעתו תהיה מכרעת לכך, אע"פ שלא יהיה גדול בחכמה ובמנין מב"ד הראשון, וזה יוכל להיות רק אם הוכרעה הלכה זו ע"פ רוב דעות. ויחיד עי"פ נחלק עליהם אז, אבל אם דעת כולם הסכימה בהלכה זו. אז נקבע עליה דין תקנה, ולא גרעה מכל גזירת חכמים שלא באה מלמודים ודרכי הדרשה של תורה, חל ע"ז הכלל שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חברו אלא א"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין.